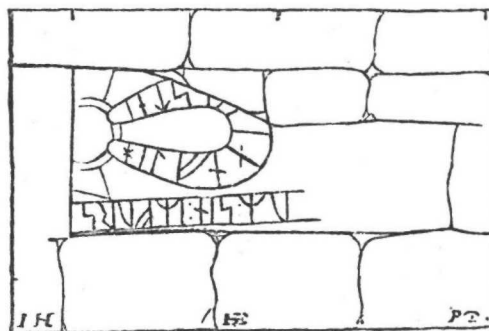

Runorna i den raka slingan, som utgör övre delen av runstenens högra slinga, äro alldeles tydliga: — **ur : sin : er : furs** —, vilket troligen varit: —[æfti^R N. N. fað]ur sinn, er fōrs— 'efter N. N., sin fader, som omkom'.

Den slinga, varpå den övriga inskriften står, måste vara korsets övre arm. Det första ordet är i B. 859 **hilfnai**, men i verkligheten har detta **a** en avvikande form genom att bistaven utgår från nedre slinglinien, vilket icke är fallet vare sig med **a** i det följande **austr** eller med det föregående **n**. Ordet är uppenbarligen samma form som på Ög. 155 Sylten ristat **hilfniki**, vilket redan N. R. Broocman insett; runan **a** motsvarar alltså till gagnet **ik**, d. v. s. utgör en ing-runna **ŋ**, men huruvida den kan vara utvecklad av den äldre runradens ing-runna, må lämnas därhän.

Inskriftens sista ord har varit **austr**, men av **a** finnes blott ett 3,5 cm långt stycke stav och alldeles jämnlöpande med stenens avslagna kant högra bistaven av **† a** 3 cm lång. Av **u** är 3 cm av staven, 4 cm av bistaven i behåll. Runan **r** i **austr** är vänderuna.

B. 859.

Det felande mellan de bevarade styckena av inskriften kan efter Ög. 155 Sylten fullständigas till **i : ikuars** :

Då fortsättningen av detta slut på högra slingan står på övre korsarmen, synes det nödvändigt att antaga, det ingen motsvarande nedre korsarm funnits, utan att slingan utan ormhuvud och stjärt delat sig från korsets kärna nedåt vänster och höger, såsom B. 816 Esta berg, B. 780 Tjuvstigen, B. 779 Trosa bro, Södm. De två första av dessa äro ock resta över män, som fallit öster ut, ehuru icke uttryckligen på Ingvars tåg. Männe samme **purir** ristat, som namngiver sig B. 780 Tjuvstigen?

Inskriften är sålunda:

a) Slingan: — **ur : sin : er : furs** : b) Korsarmen: **hilfnai : austr**

Fonetisk transskription: — (fað)⁵ur¹⁰ sinn, er fōrs — (i Ingvars) hælfnīngi ēstr.

Översättning: — (efter N. N.), sin fader, som omkom (i Ingvars) trupp österut.

Möjligen utgör:
er fōrs (i Ingvars)
hælfnīngi ēstr

ett verspar med allitteration mellan (Ingvars) och hælfnīngi.

146. Dagsberg, kyrkogårdsmuren, Lösings hd.

Pl. XLVII. Fig. 1.

Litteratur: B. 858; L. 1095; W. 14; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 528; P. A. Säve, *ATS.* II, s. 95; *Reseber.* 1862, s. 35; C. F. Nordenskiöld, *Reseber.* 1871, s. 156, teckn.; E. Ihrfors, *Ostrog. sacra*, s. 20, teckn.

Även denna runsten befann sig enligt Peringskiöld, B. 858 och Broocman i »kyrkogårdsmuren», se föreg., men anträffades av P. A. Säve, Nordenskiöld och mig 1891 å insidan

18—151554. Östergötlands runinskrifter.

av kyrkogårdsmuren å södra sidan väster om porten med blott slutet av slingan synligt. Sedan stenen blivit uttagen ur muren och rest utanför södra kyrkogårdsmuren öster om porten, undersökte jag ristningen i dess helhet 1897, men större del av den fanns icke i behåll, än B. 858 visar.

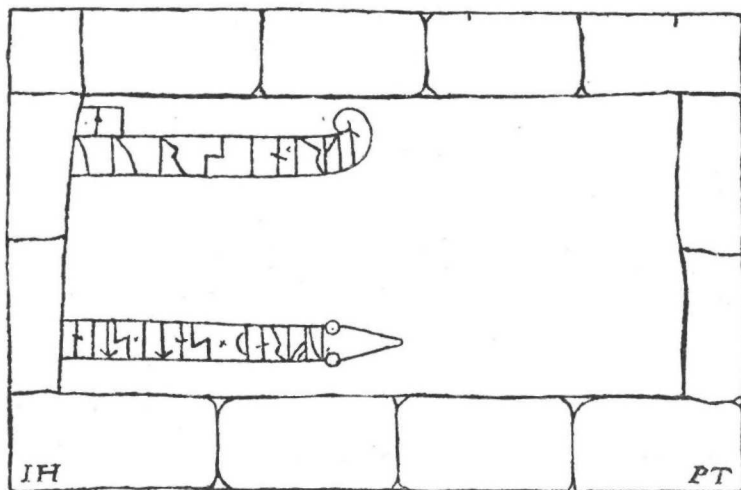
Ämnet är gråsten. Höjden är 189 cm, bredden vid foten 98 cm, upptill 93 cm, varvid med fot menas den del, som ursprungligen stått i jorden men nu rests i höjden. Höger och vänster äro liksom upp och ned nu ombytta, men alla dessa uttryck skola här brukas om stenens ursprungliga ställning.

Inskriften börjar efter ett snett kors med namnet **ufrap**, som återfinnes i fsv. *Ofradh*, *Ufradh*, se Lundgren, *Personnamn*.

I **seti** sträcker sig övre staven av **s** 2,5 cm nedom mellanstrecket men når icke nedre linien; **e** torde ha prick, ehuru utvidgningen av staven är ganska obetydlig. Efter **seti** finnes intet skiljetecken.

I **stin** har **t** alldeles otvivelaktigt utseende av **r**; stavens längd är 9 cm, bistaven utgår 3,5 cm ovanifrån.

Högra sidans första runa är ett 9,5 cm långt streck, lutande åt vänster, dess fortsättning är bortslagen, men från dess nuvarande spets utgår en 3 cm lång linie snett uppåt; runan torde hava varit **t a** och ordet [**f**]aur 'fader' med

B. 858.

utelämnande av **p**, vilken förkortade ristning även begagnas Ög. 99 Hov, B. 1099, L. 1053 Järstad, undersökt av O. v. Friesen 1904, och B. 790, L. 909 Renneryd, Sdml., förlorad.

Efter [**f**]aur och **sin** med omvänt **s** följer ett snett kors och därpå en rungrupp, som synes kunna läsas **irkiluk** och innehålla den avlidnes namn. Den första mynden ser ut som **k** med stav och bistav på var sin sida om en avsats. Då ett ord ej gärna kan börja med **rk**, synes det sannolikt, att denna stav är att uppfatta som runan **i** och avsatsen som stav till bistaven av **r**; denna bistav kan icke med Wiede läsas som **s**, som däremot riktigt uppfattat de följande runorna som **kil**. Troligen utgöres namnet av **irkil**, som motsvarar **arkil** B. 52, 56, L. 449, D II, 108 Bellstad, Uppl., undersökt av mig 1900, och isl. *Arnkell*.

Efter detta namn följer emellertid i samma rad ännu ett par runor, som icke finnas i B. 858 och synas vara **uk**; **u** är ganska klar samt staven på **k**; dettas bistav är liten och upptill böjd på grund av runans ställning i slingkröken men synes dock otvivelaktig.

Runorna **uk** utgöra då ordet 'och', som sammanbundit huvudslingans inskrift med den i bislingan till höger om högra slingan uppifrån och nedåt, av vars inskrift blott det avslutande korsformiga skiljetecknet är i behåll. I fråga om innehållet av bislingans inskrift finnas så många möjligheter, att ingen förmodan kan vågas.

Inskriften är alltså följande:

× ufrap × seti stin — [f]aur sin ir kil uk — +

Transkription: *Ofradh sætti sten — faður sin Ærkel ok —*

Översättning: Ofrad satte stenen — (efter) sin fader Ärkel och —.

147. Furingstads kyrka, Lösings hd.

Pl. XLVII. Fig. 2.

Litteratur: B. 862; L. 1100; W. 23; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 543; C. F. Nordenskiöld, *Reseber.*

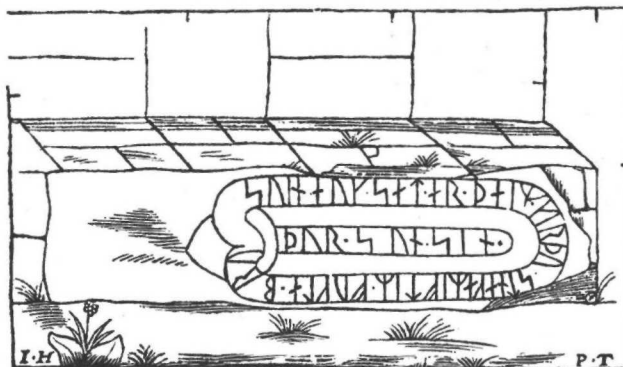
Peringskiöld säger »Furingsta torngafwel» vara runstenens plats, där den dock icke mera var synlig för Broocman, och P. A. Sæve fann den icke 1862. Vid kyrkans reparation 1888¹ uttogs denna runsten jämte två andra ur kyrkans murar och restes på planen utanför västra kyrkogårdsmuren. Denna runsten står nära landsvägen 5 steg söder om södra kyrkogårdsmuren.

Ämnet är rödaktig granit. Höjden är 2 m, bredden vid foten 37 cm, i toppen tangerande nedre slingan 27 cm. Slingans bredd är 7 cm.

Inskriftens tredje ord **pa[ir]** saknar nu runorna **[ir]**, men enligt B. 862 har för **Λ R** stått **Υ m**, runan har alltså varit stupad för att få bättre rum i slingkröken.

Ordet efter **kirpu** är synnerligen svåräst. Säkert ses **hliþrþa** **siiakar**; fråga är då, vilka runor de båda stavarna varit, till vilka inga bistavar med säkerhet kunna fastställas. Då de båda stavarna på mitten förenas av en fåra, kunna de möjligen tillsammans bilda **B b**, ehuru av en föga utpräglad form. Därigenom vunnas en mycket god tydning: **sbakar** 'spånger', såsom B. 785, L. 906 Ålsäter, Södm., säges **auk : kiarþi : sbankar : ufir sun**; eljest heter fsv. *spang* i pl. *spænger*. B. 862 har **stnakar**, vilken läsning min förnyade undersökning 1907 visade vara ytterligt osäker. Redan 1891 ansåg jag blott stavarna tydliga, tyckte mig på Bautils **t** möjligen se spetsen av bistaven, fann bistaven till **n** otydlig invid staven, i ändarna mera fördjupad, men antecknade ock, att en 2 cm lång vågrät skåra sammanbinder stavarnas mitt, så att en figur lik H uppstår, vilken jag nu anser vara den verkliga ristningen och avsedd att vara **B b**.

Det kan vidare icke med säkerhet utredas, huru slingan börjat och slutat nedtill på stenen, ej heller vad som rätteligen utgör det första **u** i **brupur**.

B. 862.

¹ Enligt uppgift av orgelnisten P. A. Isséen skall vid denna reparation en runsten hava varsnats av arbetarna under ett fönster troligen å norra sidan eller i den s. k. Nykyrkan, en tillbyggnad, som gjorts 1732—34, men de förtego upptäckten för att slippa taga ut stenen.